

Knudsen: Jeg skal ikke paa det nuværende Tidspunkt komme nærmere ind paa at omtale den overlegne Tone, hvori det ærede Medlem for Københavns Amts 6te Valgkreds (Alberti) omtalte Socialdemokratiets Forhold til Landarbejderne. Kun vil jeg sige, at det skal nok vise sig, at Byernes Arbejdere ere villige til at støtte Arbejderne paa Landet ogsaa pekuniært, naar det skal være, men de ville ganske sikkert ikke til enhver Tid gøre det efter det ærede Medlems Anvisning. Med Hensyn til den foreliggende Sag skal jeg gøre nogle korte Bemærkninger. Det ærede Medlem fremhævede stærkt, at Socialdemokratiet ikke troede paa sin Teori om Fællesdrift, og han mente at have faaet et Bevis i den Stilling, som er bleven indtaget af det Medlem af vort Parti, som er Medlem af Finansudvalget. Maa jeg dertil sige, at vort Partis Standpunkt i denne Sag vil man finde i det Forslag, vi have forelagt om Jordlodder til Landarbejdere, og som i sin Tid blev stillet som et Ændringsforslag til Landarbejderloven. Det gik ud paa for det første, at alle de Jordlodder, som skulle overgaa til Landarbejderne, skulde være Statsejendom og gives i Fæste til Landarbejderne, at de dernæst skulde være beliggende saaledes, at Landarbejderne kunde etablere Fællesdrift, og for det tredje, at Staten skulde støtte Etableringen af denne Fællesdrift. De Herrer ville deraf se, at vi ikke betragte Fællesdrift som noget, man kan komme og konstruere for Landarbejderne; idet man uden videre sætter dem ind i en Fællesdrift. Vi mene, at Fællesdrift er noget, som skal vokse ud af Forholdene paa samme Maade, som Andelsdriften er vokset ud af Forholdene. Paa den Maade vil den komme, og paa den Maade vil den holde sig. Det, som her er foreslaaet, er ikke et Forslag, som er fremkommet fra vor Side, thi det Forslag, som oprindeligt kom frem i Finansudvalget, var i Overensstemmelse med det Standpunkt, vi have indtaget paa Landarbejderloven. Men vi ere ogsaa villige til at gaa med til det, som er kommet fra Venstres Side, vi ere villige til at gaa med til et Forsøg, men vi ville selvfølgelig ikke garantere for, at dette Forsøg kan lykkes. Den Garanti kan man dog ikke forlange, vi skulle stille, thi det kommer, som det ærede Medlem for Københavns Amts 2den Valgkreds (Klausen) sagde, meget an paa, hvad det er for Folk, der skulle realisere dette Forsøg. Det kan jo blive Folk, som maaske med Vilje ville lade dette Forsøg strande,

og da foreligger der ikke noget som helst Bevis hverken for eller imod Fællesdriften. Den Gang da Andelsdriften begyndte paa Landet, var der, som det ærede Medlem udtalte, stærk Tvivl om, hvorvidt denne Andelsdrift kunde bruges, og jeg er sikker paa, at dersom nogen for en halv Snes Aar siden, før denne Drift virkelig brød igennem, vilde have prøvet paa ad kunstig Vej at fremkalde den, vilde det være strandet. Men den Tid kom, da Landbrugets Mejerirredskaber vare udviklede til et saadant Standpunkt, at det fremtvang Fællesdrift, saa blev den nødvendig og kom frivillig fra Landbrugets Side. Saaledes er det ogsaa vor Mening, at Fællesdriften i det hele ikke kan konstrueres udenfra ved, at der sidder en Rigsdag, som konstruerer Fællesdrift og siger: det tjener Landarbejderne og Landbruget bedst, kom nu og sæt jer ind i denne Fællesdrift! Nej, man skal begunstige Forholdene saaledes, at de blive gunstige for en Fællesdrift, saa vil Landbruget af sig selv søge den, naar det indser, at der er størst Fordel for det ved at benytte den, og dette Tidspunkt vil komme for Landbruget i Almindelighed lige saa sikkert, som det er kommet for Mejerier og Slagterier. Jeg skal paa Grund af den fremrykkede Tid ikke udtale mig nærmere, men kun sige, at dette Forsøg, her foreslaas, er Venstres Forslag i Finansudvalget, ikke vort oprindelige Forslag. Vi have været villige til at gaa med dertil, men man har ikke Ret til at sige til os, at vi ikke tro paa vore Ideer, fordi vi ikke ville stille Garanti for Venstres Forsøg paa Fællesdrift, idet vi mene, at Grundlaget for Forsøget kunde være bedre, end det er.

Borgbjerg: Maa jeg sige til det ærede Medlem for Køge, at jeg beklager, at han tog Ordet, inden han havde læst den Bog, som jeg har givet ham Anvisning paa. Ganske vist kan jeg ikke garantere, at denne Bog vil virke heldig paa ham, for det afhænger jo ikke blot af en Bog, hvilken Opfattelse man faar, det afhænger ogsaa af en selv, om man overhovedet er i Stand til at læse en saadan Bog med Udbytte, men han skulde have læst denne Bog først og saa have taget Ordet. Det ærede Medlems Forsøg paa at overbevise mig om, at det ikke var af ond Vilje og af forudfattet Mening, at han var mod Socialdemokratiet, virkede ikke overbevisende paa mig. Jeg har fulgt det ærede Medlem og hans Virksomhed temmelig nøje, og jeg har ogsaa fulgt det Blad, han er Udgiver af, og jeg